

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

társadalmi és közgazdasági hetilap.

A „Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület” hivatalos közlönye.

== Megjelenik minden vasárnap ==

Elfizetési ár:

Egész évre 3 frt, félvre 1 frt 50 kr., egye szám 10 kr.
Elofizetési penzek és reklamációk Hirschl N. könyvnyomdájába küldendők.

Felölös szerkesztő:

SINKOVICH ELEK

Kiadó: A Vendvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésigaz kérelmeknek a lap szerkesztéséhez küldendők.

Hírelési díj: 4 hasábos példón egyszerű hírelésért 10 kr. többeszi hírelésnél soronként 6 kr. Belsőjeji 30 kr. Nyitlter példónra 25 kr.

Az iskolaév kezdetén.

Vége a szünidőnek! A tanuló ifjuság szomorúan konstátálja, hogy nemsokára újra a padok közé szorult és újra hozzá kell majd látnia a tanuláshoz. Szomorú tény ez előttük, de legalább vigasztalja őket az a tudat, hogy mi sem tart örökké. Lehet azonban, hogy már megunták a vakáció téltelenségét és örömmel üdvözlik ismét a falakat, melyek között jövendő létjüket alapkövét rakják le... Ugy legyen!

Örömmel ragadjuk meg a kínálkozó aktualitást, hogy ismét az iskolázatásról írhatunk egyetnást. Ámbár az oly tárgya a megvitatásnak, hogy ahoz nem szükséges az alkalmasság, miután mindig kívánatos róla beszélni.

Tehát elértünk megint az időponthoz, mikor a magyar szülők amugy is gondterhes fejüket neki adják a gondolkozásnak, hogy ugyanis mitévők legyenek a gyermekeik további nevelése tekintetében? Ez annyira fontos kérdés nemesak az egyes érdekeltek, de a nagy társadalom előtt is, hogy minden komoly gondolkodó jól teszi, ha hozzászól, mert csak ez uton tisztulnak az eszünk.

Miért tartjuk mi oly fontosnak, vajjon taníttatják-e a „legifjabb Magyarországot”-ot vagy oly kereset-ágra küldik, ahol nem az

ész, de az erő s az izom képezik a tényező? Azért, mivel az új nemzedéknek rendkívül fontos szerep fog jutni Magyarhon előre haladásában, fölvirágzásában. Mostani műveltségi s társadalmi pozícióink nem elég erős és kifejtett arra, hogy versenyre kelhessünk Európa nagy nemzeteivel. Ennek elérése a jövő nemzedéknek van kitéve. Ezért ha az ifjuság elég tudással és értelemmel fog rendelkezni, hogy erre képes legyen, úgy akkor kétség kívül nagyot lendül hazánk sorsa, ha pedig eredménytelenséget volnánk kénytelenek tapasztalni, bizony akkor az a kevés előrehaladottságunk is kárba vész, amellyel mostanában — hála Isten! — bírunk.

Ebből látható, hogy nem csekély feladatot vár a jövő nemzedékre, amelynek tagjai a jelenlegi gyermekiájak. Épen azért meg kell gondolni minden lépésünket, mit a gyermeknevelés érdekében teszünk, félre kell dobn minden előítéletet, vagy családi hagyományt, — csakhogy mi sem álljon utjában az ifjuság nevelésének. Gondoljunk arra, hogy nekünk lépést kell tartanunk a művelt nagyvilággal, különben visszamaradunk, — elveszünk. Nem akarjuk ezzel azt állítani, hogy minden egyes ifjú a tudományak éljen, akár módjában áll, akár nem, akár van hozzá tehetség, vagy nem! Ellenkezőleg, az nem is volna helyes,

ha minden iskola tömve volna, ennek rovására pedig az ipar és kereskedelem művelői nem jutnának elégséges tanonczhoz.

Az arányunk nem szabad megdőlni, a hajlatot viszont bün elnyomni. Különösen a szülőkre hárul a legnagyobb felelőség, ha a gyermek jövőjét készítik elő.

Némelyik gyermeket a kényszerűség, a szülői szük látókör hajtja oly pályára, a melyre nem termett rá. Más ember meg teljesen a fiu akarataira vagy szeszélyére bizza, mi legyen belől? Mind hibás eljárás ez, amelyeknek káros következményei vannak. Legjobb, ha az arany középutat választjuk. Amit úgy értelműzünk, ha az apa enged a fiu hajlamának, de egyszer-mind ellenőrzi is azt és szabályozza, helyes utra tereli.

A gyermek s a szülő tehát sohase cselekedjék pályaválasztás dolgában külön-külön a maga esze szerint, hanem együtt, közösen határozzanak. Azért is jó ez, mert ha például az apa szigorúan ráparancsol fiára, hogy ez vagy amaz legyen, mindenesetre érzékszokul lesz az a pálya. Mind kontár az a mesterember, kereskedő vagy diplomás férfi, akit a kénytelenség vitt utjára. Ezzel szemben persze azt sem helyeslhetjük, ha a fiu bizonytalan, váltakozó kelve után választja meg pályáját. A tapasztalatlan gyermek, ha liberális inst lát, liberális inst

A „Muraszombat és Vidéke” társasága

Egy komor ember.

— Humoreszk. —

Egyszer az öreg Szilvماغ Márton kefekötő mesternek eszébe jutott, hogy a nagyérdemű ipartársulatot értekezletre illene összehívni, mert megjelölendő, ő maga volt annak tiszteletben megőszült elnöke. Miután azonban eme önkényes összehívásnak mindössze csak huszonhárom engedelmesskedtek, az alapszabályok értelmében nem lehetett a gyűlést megartani.

Az ipartársulat hivatalos helyisége a „Három pálnékos butykos”-hoz címzett korsomának egyik külön szobájában vala. Ez a körülmény mint mindig, ugy most is arra késztette a megjelenteket, hogy ott maradjanak s annak rendje-módja szerint a meghiusult gyűlést némi kis lörével elisrassák.

Ezt pedig a paragrafusok betartása nélkül bölcsen meg is cselekedték. Egyszerre csak a legtüzesebb kocsintgatások közepette eszébe ötlött egyiküknek, hogy kérdőre vonja a mestert: az összehívás okát tudakolva.

Szilvماغ mester uram a vállait vonogató és boszusan imigy választolt:

— Számár az ur! Tudja az ur? Nekem is

van feleségem, magának is van felesége, mindnyájan feleségesek... azaz feleségesek vagyunk. Az ön felesége ép ugy megölti önnek a korsomában a menetet, mint az enyém és mint mindnyájunké. Nos, hát én most tisztességes ürügyet találtam maguk számára, hogy kirughassanak egyszer a hámból. Megértett?

Az elnöki dorgatorium hatott... Persze hogy megértette! Nemesak ő, hanem a többiek is, akik bösz hurrah! kiáltásokkal adtak helyeslésüknek kifejezést. Sirtak örömlükben...

Éjjelig tartott az ivás, a dárídó. Ekkor aztán nyilván az asszonytól való félelem következtében — felszedték sátorfájukat és hazafelé tartottak: kisebb csoportokban válya szét az utcán.

A jókedv azonban még itt is hangos üvöltésekben áradt ki belőlük. Sőt az a kis társaság, mely egyenesen a török-utca felé tartott, annyira vitte örömeinek megnyilatkozásait, hogy egyik tagjának a hajlud fejét betörte és a szegényt vérral elborítva hagyta feküdni a kövezeten, míg a többiek szépen futásnak eredtek, amiről azt tartja a közmondás, hogy szégyen, de hasznos.

Történt ugyanez, hogy egy sálba burkolt ember ballagott a büntött színhelye felé — az a bizonyos komor ember! — aki annyira elmerült gondolataiba, hogy végre is megbotlott a föllön

hanyatt fekvő sebesültben. Ami emberünk föl se riadt eme furcsaságon, hanem a legnagyobb ángulus hidegvérrel le hajolt a sebesültre és azt megtagogatta. Ebben a guggoló helyzetben lepte meg őt az éppen arra czirkáló rendőrőrszám, amelynek vezetője tüstént ott a helyszínen vállatára fogta, gondolván, hogy az a bűnös.

Hanem Adorján ur — nevezük így — egy csöppet sem mentegetődzött, csak így felelt rossz magyarsággal:

— Amit láttatok, az meg van látva!

Persze, hogy e kijelentésre egyszerűen bekisérték és mi több, a csakhamar megtartott tárgyaláson őt esztendei fegyházbüntetést szótka a nyakába, mert nem is tiltakozott az ellen, hogy őt gyilkosnak nevezték.

Komor, bánatos arccal állt a törvényszék előtt és mélyen hallgatott. És a bíróság ennek okáért ítélte el őt, szem előtt tartva ezen alternatívát: vagy bűnös, vagy pedig bolond. Tehát mind a két esetben elzárandó. A börtönbe azonban egy elmeorvosot küldtek utána, hogy vizsgálná meg egy kevéssé.

Ennek az úriembernek aztán smi Adorján barátunk érdekes vallomást tett. Először is kijelentette neki, hogy ő nem részes a gyilkosságban. És az orvos ama kérdésére, hogy akkor mégis miért zárta el magát, így felelt:

szertne lenni, ha pedig sűteményt majszol, úgy legfőbb vágya, hogy cukrász legyen. E fölsorolt példák komikusak, mégis, ki tagadhatja?

Bizony, a gyermekekért sokat fő a szülők feje; különösen a szegényeké. De azért ne riadjanak vissza az iskoláztatás költéseitől, a pénzáldozattól, mert bármily nagy legyen is az összeg, melyet gyermekük kiképzésére fordítottak, a későbbi idők folyamán százszorososan visszatérül az nekik.

Sikerdus esztendőit kívánunk az ifjúságnak, kitartást a szülőknek.

Értekezlet a vármegyei kultur-egylet megalakítása tárgyában.

A vármegyei kultur-egylet megalakítása végett értekezlet volt f. hó 22-én, a vármegyei ház kisterében Dr. Károlyi Antal alispán elnöklété alatt.

A kultur-egylet megalakítása körül követendő eljárás beszélt meg az értekezlet s a következőkben állapotot meg: Főhívatást intéz a vármegyei közönségéhez, melyben a kultur-egylet támogatását kéri.

A főhívás — mit az értekezletre meghívottak irtak alá — itt következik.

A főhívás.

Ismervén t. Czim szives érdeklődését minden oly társadalmi tevékenység iránt, ami nemzeti köznevelésünk fejlesztését előmozdítja, egész bizalommal kérjük fel arra, hogy a megalakítandó Vasvármegyei kultur-egylet számára hathatós befolyásának érvényesítésével hivatkozott melldöntések, hívek, akik törekvéseiket méltányolva, készségük fognak felvállalni, hogy határzselei vármegyének területén nemzeti kultúránkat egyesült erővel egyre magasabbra emelhessek.

Ezt a célt lesz levatva szolgálja a Vasvármegyei kultur-egylet, ezt a célt akarja elérni egy megyei kultur-palota, vagyis egy középponti muzeum létesítésével, a melynek terneiben összegyűjtendő a vármegyei néprajzának változatos tárgyi mozzanatait, megörökítené képekben a megyei vonatkozású történelmi személyeket, helyeket és eseményeket, kiállítaná a vármegyei régészeti leleteket, a régibb és újabb ipar figyelemre méltó termékeit és végül könyvtárt szerelne fel a közönség használatára, a melynek fiókjai egyelőre a megyei járásközségei, idővel a kisebb csomópontokul kihalóközségekben, később talán már egyes megyei községekben s hasznos eszközei lesznek az önművelésnek.

Alapos a reményünk, hogy e célra irányuló törekvésinkben sem a magas kormány, sem vármegyei

— Uram! tudja meg, hogy én oly családól származom, amelynek minden tagja szerencsétlenül élt. Innen van az, hogy már gyermekkoromban is oly komor, lehagott természetű voltam és leszoktam a munkáról, mert örökös szerencsétlenségem folytán annak úgy sem vettem volna hasznát. Hát bezárattam magam, hogy — éhen ne haljak

— Az orvos eme beszédre nyugodt lelkiismeremmel állított ki egy bizonyítványt, hogy Adorján megöregült.

Es awei szerencsétlen Adorjánunk csakugyan leülte az öt évi feyházát. Az utolsó napon a fölügyelő magához hívatta, hogy kibírdesse előtte a szabadságot. De a komor ember mód nélkül megremélt erre és kézzel-lábbal kapálódzott, hogy biz ő nem megy el innen szép szerével. No ez ugyan sok bálmulatra adott okot azoknak, akik őt hal lották, sőt még jobban elcsodálkoztak, midőn kijelentette, hogy ő itt nagyon jól érzi magát.

— Miért? — kérdezték.

— Hát itt meg van a biztos kenyérem és itt nyugton lehetek a — feleségemtől.

A jelenlévők felkaczagtak; hanem a bírák elhatározták, hogy teljesítik a szegény komor ember kérését.

Úgy is lán. Örök helyet b ztosítottak számára, ámde nem a feyházban, hanem az örültek házában.

gyénk törvényhatósága nem hagenak magunkra, Szombathely város közönsége máris szép jelet adta áldozatkészségének, midőn f. évi közgyűlése határozatával a felépítendő kulturpalota számára minden díj nélkül engedte át egyik szép telkét; de a mit e helyekről remélhetünk, az csak támogatás, a munka zöme ránt vár, a vármegyei társadalomra.

A nemes ideáért lelkesedő és sokszor kipróbált társadalomhoz intőztük hazafias felhívásunkat, melynek tolmácsolására a kérelem kérjük fel t. Czimet, hogy legyen szives megalakítandó Vasvármegyei kultur-egylet számára a mellékelve küldött gyűjtő-iv utmutatása szerint tagokat és ajánlókat gyűjteni és szives fáradozása eredményét Károlyi Antal dr. alispánhoz f. évi szeptember hó 30-ig megküldeni.

Szombathelyen, 1899. aug. 22.

Hazafias tisztelettel:

Aláírások.

A tagsági díjak így állapítottak meg: Alapító tagok 50 frtot, rendes tagok 2 frtot, pártoló tagok Szombathelyen 1 frtot és a vidéken 50 krt fizetnek évenként.

Az értekezlet fölkéri mindazokat, a kik aláírási ivatek kapnak, hogy azokat a tagok listájával együtt legkésőbb f. évi szeptember 30-ára a vármegye alispáni hivatalához beküldeni sziveskedjenek.

Ennek megtörténte után a közgyűlés fog megtartani s a megalakulás kimondatván, a törvényhatóság és a kormány a megfelelő támogatás iránt megkerestetnek.

Helyi, vármegyei és vegyes hírek.

— Dr. Károlyi Antal alispán ur ő nagysága tegnap délután rövid tartózkodásra Muraszombathá érkezett a battányi ev. anyagyház és a muraszombati ev. leányegyház szétválása ügyének rendezése végett és a Korona vendéglőbe szállott. A mai napon pedig Battányra ment ki, hogy az ott megtartandó gyűlésen részt vegyen.

— Eljegyzés. Fodor Benő most körmeneti, ezeltől muraszombati közbücsülésben álló, járási állatorvos a napokban jegyezte el Braun Amália kisasszonyt Kötheluban (Stájerország).

— A körmenő-németújvári vasút ünnepélyes megnyitása f. hó 31-én meg végbe — A megnyitáson jelen lesznek Reiszig Ede főispán és Károlyi Antal kir. taudésos alispán.

— A tanév megnyitása a szombathelyi főgymnasiumban. A vallás- és közoktatásügyi miniszter, tekintettel a promontrei székházánál folyamatban lévő építkezésekre, megengedte, hogy az előadások szeptember 10-én vegyék kezdetüket

— Hirtelen haláleset. Loncsár Mihály muraszombati csizmadia Keresmár Péter nevű, 18 éves, domonkosfai illetőségű tanoncza f. hó 24 én még egész nap dolgozott, este azonban rosszul lett és másnap reggel alig hogy dr. Geiger Vilmos orvos megvizsgálta, meghalt. A hirtelen halál okának megállapítása végett a hatóság a boncolást elrendelte.

Kápolnaszentelés. A csendlaci plebiániához tartozó Ivánfalva község lakói egy szép fafeszületet és egy kápolnát állítottak fel, előbbi a mező, utóbbi a falu közepén. Dr. Ivanóczy Ferenc, ker. esperes f. hó 15-én d. u. áldotta meg ezen vallási emlékeket, alkalmi beszéd kíséretében.

— Díjazás. A muraszombati gazdasági főegylet augusztus hó 19-én Muraszombathán látogatott lódíjazást tartott, felhajtottak 6 drb ménlov, 24 anyakancuát és 60 drb mén és kancacsikót. A díjazáson, a bírá-bizottság tagjain kívül jelen voltak: Rösler Károly igazgató Szombathelyről és Balhuser Ottó állattenyésztési felügyelő, kik örömmel constatálták, hogy az idei díjazásra felhajtott lóanyag minőség tekintetében már is figyelemre méltó. Gróf Szápáry Pálné ömeltósága a díjazott állatokról sikerült fényképfelvételeket készítet. A ménlovak után diszoklovetal nyert gróf Szápáry Pál ömeltósága 6 éves ménlovával I. díjt (70 koronát) Martincz Miklós, muraszombati lakós 3 éves ménlovával, II. díjt (35 koronát) Jónás István, ró-

nafői lakós 2 éves ménjével, III. díjt (20 kor.) Martincz Miklós, muraszombati lakós 2 éves ménjével, IV. díjt (10 koronát) Obál Mátyas zoltánhá lakós, 3 éves ménjével. A kancellavak után az I. díjt 70 kor. Horváth Mátya, csendlaci lakós 4 éves kancája, II. díjt 35 kor. Jónás István ronafői lakós 7 éves kancája, III. díjt 20 kor. Szerén János, ivánfalvai lakos 4 éves kancája, IV. díjt 10 kor. Agasztin István, muracsermelyi lakos, 9 éves kancája. A csikók után I. díjt 70 kor. Miholics István, tölgyesi lakós 2 éves csikója II. díjt 35 kor. Lütárics István, nemesdi lakós 2 éves csikója, III. díjt 20 kor. Ernizs Iván, mezővári lakós, 2 éves csikója, IV. díjt 10 kor. Hodocsek Mátyas zoltánházi lakós 4 hónapos csikója, a „Muraszombati mezőgazdasági bank“ külön díjat I. cs. kir. vert arany Bakán István muracsermelyi lakos 4 hónapos csikója, a „Bellatinucz vidéki takarékpénztár“ külön díjat 10—10 korona, Horváth István, középbisztrici lakos 1 éves és 5 hónapos csikói nyertek el. A bírálat befejeztével gróf Baththány Zsigmond elnök kihirdette az eredményt, buzdította a kiállító gazdákat, hogy egykezene szép fejlődésnek indulat lötenyestésünket, minél inkább fokozni s így saját maguk s hazánk érdekeit szolgálja. A jutalmak kiosztása után a bíráló-bizottság Dobrai János vendéglőjebe gyűlt ebédre, mint gróf Baththány Zsigmond ur ömeltósága vendégei s a jó ételek és italok csakhamar lelkes hangulatra keltették a társaságot s így ösmagyar s okás szertint szónoklatokban sem volt hiány.

— Párbaj — egy bélyegző miatt. Szegeden párbajnak lett az okozója egy bélyegző, amelyet a marhapaszusok kiállításánál használnak, amikor az állatokat a vásárra hajtják. A bélyegzők, amelyen ez áll: Ez az állat egészséges! a napokban egy tréfás ur, akinek jobb dolga nem akadt magával vitte és a vendéglőben rányomta a szomszéd vendég ujdona-ny czilinderének selyem-bélsére. A czilinder véletlenül leesett a szögörlőre s a pinczerek mindíjárt öten ugrottak a felemelésére. A bélyegző nyoma feltűnt az egyiknek, elolvasta rajta az írást és mindíjárt orsiba mutogatta több-pinczértársainak. Gygszerre örösi hahaha reszketette meg a vendéglőhelyiséget. A pinczerek öten fogták és nézték a czilindert. A vendégek is figyel mesek lettek a kaczagásra és néhány perc alatt az egész vendéglő odaát a kaczagó pinczerekhez nevetni. Ez az állat egészséges! Hájható a dorozsmi mindíjárt kérdőre vonta, a melyből aztán szóváltás és lovagias ügy keletkezett. A párbajban szerencsére egyik sem sérült meg.

— Tolvaj cseléd. Fuizs Mária dobmaljai cseléd 10 frtot lopott el gazdájától Stottl István dobmaljai lakótól. A tolvaj cselédet feljelentették a muraszombati kir. járásbírósnál.

— Tanügyi áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter szentelceize Nagy Géza segédtanfelügyelőt Szombathelyről a hunyadmegyei kir. tanfelügyelőséghez, Koronay István veszprémi tanfelügyelősi tölhoket pedig Szombathelyre helyezte át.

— A paprika áldozata. Sajtságsó balcsét ért Pécsét egy uri asszonyt, ki cselédjével bevásárolni járt a piaczon. Javában akudott néhány szép dínyerre, mikor egyszer csak egy kis kerekdedt és a szomszédos kofa elét garmadában álló paprikából egy jó félmarokra valót az asszony és cselédje arézbá csapott. A két nőnek szeme-szája tele lett a mérges vörös porral, mire kétségbeesetten kezdtek sivalkodni. Időbe került, míg a körülálló vizet keritettek és segítettek szegényen. Azonban a korai segítség ellenére is az uri asszony a felszémé megvakult.

— Ellopott gabona. Öv. Pintér Antal lombarkusházi lakostól valaki 20 kéve zabot lopott el. A csendőrség a tolvajt nyomoza.

— Elcsipett tolvaj cseléte. Alig ért még 13 tavaszt Berger Vilmos királyvárosi illetőségű szarvaslaki kereskedő tanonc, máris bünsö dologra adta a fejét. Egy alkalmas pillanatban ugyanis gazdája, Öv. Koblenzer Adolné szarvaslaki kereskedő pénzes fiókjából 25 frtot lopott ki

s azzal utca név, szaladt a gyanafalvai állomásra, hogy a legközelebbi vonalon eltűnik a vidékről. Az éber csendőrség azonban lefellelte a tolvaj eseményét s átadta a muraszombati kir. járásbírósnak.

— **Vásárok.** A f. hó 16-án Felső-Lendván megtartott országos vásárra 86 darab szarvasmarha hajtott fel, a melyből 16 db adatott el. — Az ugyanazon napon Battyánfalván megtartott vásárra pedig 850 db szarvasmarha hajtott fel és 170 db adatott el.

— **Vásári tolvaj.** Daczára a csendőrség szigorú ellenőrzésének, alig van vásár vendégünkön, hogy vásári tolvajok ne garázdálkodnának. Muraszombatan f. hó 24-én megtartott vásár alkalmával is kézre került egy vásári tolvaj Panker Franciska gesztenyéi lakós személyében, aki Klepecz József ganiasai vegyeskereskedő sátorából egy vég vászrat emelt el.

— **Vesztett kutya.** A regedei cs. kir. kerületi kapitányság arról értesítette a muraszombati szolgabírósnak, hogy Frisch Konrád vas-hidegkúti lakós kutya állítóg megveszvében, Regedében és a stájerhatár menti községekben több kutyát és sertést megmárt, azonkívül Gö-hegyen egy szolgagyereket is megharapott a karján. A hatóság a vi-szálatot és óvintézkedéseket nyomban elrendelte, egyben pedig a kiirtott kutya felboncolása végett a jár. állatorvos-t kiküldte.

— **Tűzeset.** Kőnyes községben f. hó 21-én Kereszmar János pajtája éjjel kigyulladt és 3 lakóház a melléképületekkel tényleg és gazdasági eszközökkel együtt leégett. A kár 2000 forint, biztosítva nem volt.

— **A tótmaráczai önk. tűzoltó-egylet** f. hó 13-án tartott zártkörű táncvizsgálmának anyagi eredményéről a rendezőség a következőkben kíván beszámolni: A jót könyv célra beküldött: 14 frt 10 kr. Felülhízetésekből 29 frt 70 kr. Belepté díjakból: 44 frt 20 kr. Összes bevétel 88 frt. Ezzel szemben kiadás volt 41 frt 62 kr. Maradt az egylet céljaira 46 frt 38 kr. Adományokat küldtek: idősb Kühr István Mezővárról 2 frt, Keresztury Kálmán Mártonhelyről 1 forint 50 krt, Doma Ferenc Dobronakról, Szépp József Tómaráczról, Mezei Juliánna Mártonhelyről, Benkő István, Pécsék József és Kondia Miklós Mezővárról 1—1 forint, Kardos Iván Tótmaráczról 60 krt, Szlavics József és Mihl Antal Mártonhelyről, Sostarécz Mátyás Battyándról, Bankó Viktor Tölgyesről 50—50 krt. Felülhízettek: N. N. Muraszombat 4 frt 60 krt, Faschinger Győző Muraszombat 2 frt 40 krt, Dobrai János, dr. Czipott Zoltán Muraszombat 1 frt 40 krt, önk. tüzoltó egylet Mártonhely 80 krt. Vrataries Iván Kis-Szombat, Metzker Mátyás, Leitner József, Czipott József, Neisiedler Miklós, Malacsics József Muraszombából, ifj. Kühr István ifj. Kühr József Mezővárról, 60—60 krt, Hoffmann Gyula, Nemes Ferenc Mártonhelyről, Vitéz Mátyás, Horváth István Tótmaráczról, Kühr Ferenc Battyándról, Fliszár István Mezővárról 50—50 krt, Czipott Izsóné Battyánd, Bucay Gábor Dobronakról, Vogler Lajos Széchenyikútról, Czipóth Miklós Muraszombából, Fliszár Mihályné Szombathelyről, Gergőcz József Szent-Biborról, Rítuper Iván Mezővárról, Hoffman Ferencné, Skrabán István, Czipott János, Gross Mór Mártonhelyről, Lipics József, Krányecz Mátyás, Goloub István, Elhrenstein Ignác, Temlin Iván Tótmaráczról 40—40 krt, Katkol Tivadár és Heiszig Ferenc Muraszombából 30—30 krt, Zsil-vecz Ferenc Szent-Biborról 20 krt, Schnell és Zwickelsdorfer Pál Muraszombából, Fülöp János Mártonhelyről Kühr István Battyándról, Gergőcz J. Bokrácsról, Gergőcz Jenő Andorhegyről, Horváth Iván Szt-Biborról, Malacsics József Nemesdől, Róza Ignác Széchenyikútról, Lipics István, Czsmör József Tótmaráczról 10—10 krt. Fogadják e nemesszív adakozók e helyen is az önk. tüzoltó egylet hálás köszönetét. Hima Sándor, egyleti elnök.

20 kr-ét egy tanyai gazdaság. A Gazdasági Egyesület Országos Szövetsége ez idén rendezi első mezőgazdasági kiállítást Szegeden. E kiállítással kapcsolatban egy tárgysorsjáték is rendeztetik, melynek huzása a kiállítás utolsó napján — szeptember 10-én — tartatik meg. Az első főnyeremény 50.000 korona érték, melyet a sorsjáték rendezésére szövetkezett intézetek készek készpénzben, vagy egy szegedi mintaszertzen berendezett tanyai gazdasággal is megváltani. A többi nyere-ményt főleg kiállított gazdasági gépek és eszközök képezik melyek szintén berálthatók készpénzre. Kötelességünknek tartjuk olvasóink szíves figyelmét a sorsjátékra felhívni, tekintettel arra a hazafias és közhatalu célra, a nyelvet az előmozdítani igyekszik, annál is inkább, mert egy-egy sorsjáték a legszegényebb ember is megvehet, lévén ára csak 20 kr. Mint értesülünk e sorsjáték iránt

szokatlan élénk az érdeklődés s a sorsjáték nagy kelendőségnek örvendnek.

— **A Magyar Hirlap** vasárnapi számában kezdte meg a Drayfus pár végvártárgyalásának a gyorsírók hivatalos folyójele alapján készült jérvy-zkönyvének vagyis a tárgyalás s. szentini neme-tének közlését. Az őriási és szenzióziós kölömény napoként külön mellékletben jelenik meg. Uj dí-fizetők megkapják a zeddig folytatásokat. A Magyar Hirlap előfizetési ára egy hónapra egy forint 20 kr.

Közgazdaság.

A szántóföld trágyaszükségletének felismerése.

Vannak bizonyos jelek, melyekből elemzési és trágyázási kísérletek nélkül is következtethetünk a talaj trágya igényeire. Így támpontokat nyújt e tekintetben a magnak a szalmatermeszhez való aránya; ha jó szalmatermesz dacára a szentermés nem kielégítő, akkor nagy valószínűséggel mondhatjuk, hogy a talaj foszforavban szenved szükség. Ha hosszú fodros levelek képződnek s ha a szalma vastagságához képest túlhozzu, akkor a talaj többnyire meszet kíván. A talajban levő mészmellett a termékek zömökébbek lesznek, különben a mészkőből a szár- a levélképződésre van hatással. A sárgás zöldszínű, végükön vöröses levelek nitrogén hiányt mutatnak, ez esetben a levelek területe is kiesny marad, míg ha a nitrogén sok, a levelek aránylag nagyobbak lesznek. Azért dől meg könnyen az ilyen gabona.

A talajon lehelő gyomok is utmutatással szolgálnak e tekintetben. Az olyan talajok, hol sok sóska terem, rendszerint kevés meszet tartalmaznak. Az ökörszem arányirigy (Chrysantherum Leucantheum) szintén a talaj mészen való szegénység mutatja s meszesöz és márgázás után elpusztulnak. Ott hol ludhur, tyukhur, tikszem (Alsiue, Stellaria, Anagallis) lehelők, bővea kell lenni nitrogénnek, főleg az esetben, ha ezek buján fejlődnek. Madárhur (Cerastium) daravirag (Draba verna) a talaj nitrogénben való szegénységét mutatják. Casánfélék jelenlétéből a talaj bőséges salétromtartalmára következtethetünk.

Isztállótrágya és műtrágya.

Minden termékkel, melyet leaurunk termőföldünköt, bizonyos mennyiségű ásványi ápanyagokat vonunk el, így termőtalajunk utóvégre is kimerül, ha jóelőre nem gondoskodunk azok pótlásáról, minden métermázsa magterméssel annyit foszforavot, vonunk el a talajból, mint a menyit 7 kg szuperfoszfátban van. A talajtól elvont ásványi tápanyagok pótlása egy rész a talaj megmunkálásánál segítünk elő, másrészt trágyázás által történik, az utóbbit óhajtuk trágyálni. Miunden előtt azon fölölte fontos kérdéssel kell tisztába jönnünk: „melyek azon legfontosabb tápanyagok, melyekre kultúrnövényeinknek szüksége van?” Rövid válaszuk: foszforavnitrogén és káli. A foszforavot szuperfoszfáttal trágyázással, a nitrogén isztállótrágyával és hig ürelékek, az ammonoskkal és chilisalétrommal; a káliit legelőnyösebben tiszta 50 százalékos chlorkaliummal, vagy 12-2 százalékos kainittal juttathatjuk a talajba.

Egy más fontos kérdést kell most megvitatnunk: „Tartalmazza-e az isztállótrágya e három tápanyagot? Általánosságban e kérdésre azt válaszolhatjuk, hogy az isztállótrágya rendszeren igen gazdag nitrogénben, kellő mennyiségű káliit is tartalmaz, ellenben foszforav tartalma aránylag igen csekély. A foszforav tartalmat illetőleg kell jegyezniük, hogy az isztállótrágya aránylag azért oly szegény foszforavban, mert a mezei gazda az eladott szarvasmarha csontállományával a tejjel, valamint az eladott gabonával igen sok foszforavon tudat, a nélkül, hogy azt az isztállótrágyával pótolhatná. A gyakorlat ezt kiszagadánk-nál feltűnően igazolta be, mert mindenütt, ahol még a műtrágyázás fogantatott, mindenek előtt a foszforav trágyázás, különösen pedig szuperfoszfáttal trágyázás vált be sikeresen, világos bizonyítékkal annak, hogy kiszagadánk talaja a foszforav tartalmat illetőleg igen szegényedett.

Az isztállótrágya áit szilárd hígürülékből és ártókból. Ennek folytán természetesen a trágya elembe is változik; mindenesetre hiányzik belőle a foszforav, melyet a csontokkal tejjel és magterméssel föle elvontunk s miután évszázadokoz kereszttől nem trágyáztunk foszforavval, szántóföld-deink és réteink elszegényedtek e fontos tápanyagban. Igen nagy befolyással van isztállótrágyánk jó-ságára az állatok táplálkozása, a tokamányi minőség és mennyiség. Mentül jobban tápláljuk állatainkat, annál jobb a trágyánk. Rossz táplálkozás eredménye a rossz tejeles és rossz trágyázás.

Ha már most áttérünk a fontosabb műtrágyák ismertetésére: mi a lényeges különbség az isztálló-trágya és műtrágyában? A különbség a kettő köz-zött a következő: az isztállótrágya a növényi táplálkozásra szükséges anyagokoz kívül még humusz képző anyagokat is tartalmaz, melyek a talajt annyiban javítják, hogy általuk néhez talaj lazábbá, könnyű homok talaj nedvesebbé tétetik. A műtrágya ezen humuszképző anyagokoz nem tartalmazza; rendszeren a legfontosabb ásványi tápanyagokoz csak egy vagy legfeljebb csak egykettőjét tartalmazza, így pl. csak foszforavot (szuperfoszfát) csak nitrogén ammoniak salétrom vagy foszforavot és nitrogén (ammoniak szuperfoszfát) és csak egyes kerevekekben (káli ammon szuperfoszfát) tartalmaz az összes ásványi tápanyagokoz. Ez ökből a műtrágyákat „segédt trágyáknak” ic nevezik, mert csakjuk az isztállótrágya és hígürülek hiányzó tápanyagait pótolni és így hatásukat fokozni.

Nyilatkozat

*) Az e rovattal alatti közl. nem vállal fel. a szerk.

Nyilatkozat.

Pár léttel ezelőt ingerültségemben Berger József urat esőnyívómmelel megütöttem. Miután személyes becsülete ellen semmi ellenérvem sincs, s akkori ingerültségem kölönös fölértékelésből keletkezett, e tettemet mint meg nem fontolt őszintén sajnálom és Berger ur becsülatát kérem.

Muraszombat, 1899. augusztus hó 27-én.

Heuberger Hermann.

Selyem damaszt 75 krtól 14 frt 65 krig méterenként, — valamint fekete, fehér és színes „**Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként, — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak** pósta-bé és vámmentesen valamint házhoz szállítva — **mintákat pedig pósta-fordulattal** küldem. **Henneberg G. selyemyágyár** es és k. udvari szállító ZÜRICHEN. — Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. —

Volckmar Berta

hatóságilag vizsgázott zongoratanárnő

zongorarakttára

és

kölcsönző intézete

Marburg, obere Herrengasse 54. földsz.

a cs. és kir. gymnasium átellenében

ajánl a legnagyobb választékban

uj zongorák

és
piano

kereszt-tengelylyel, diófa színezettel, fekete és amerikai matt diófából szintügy

harmonikumok

európai és amerikai hangmódszer a legelőkelőbb eredeti gyári árak mellett

Ehrbar-zongorák

Irásbeli jótállás. Részletleltetések. Becserél

és elad átjártzott zongorákat.

Olcso zongora bérlés.

Szegedi Mezőgazdasági Kiállítási Sorsjegyek.

Főnyeremény 50.000 korona

értékben

és több, kisebb nyeremény, összesen

1006 nyeremény 100.000 korona értékben

Egy sorsjegy ára 20 krajczár.

Az összes nyereményeket kivonatra 20% levonással azonnal készpénzben bontja Budapestén: a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, V., Dorottya-utca 8., vagy Szegeden: a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank.

Ezen pénztételek a nyíró kiváságára készék az

50.000 korona értékű főnyereményt

egy hasonértékű szegedi mintaszarűen berendezett tanyai gazdasággal is

pereserélni.

Huzás Szegeden, a kiállítás utolsó napján,

1889. szept 10-en este 6 órakor.

Sorsjegyek kaphatók bank- és váltóüzletekben, az összes dohánytársadékiein és egyéb elárúsító helyeken.

Viszont elárúsítók fordajlanak a kiállítást rendező

Gazdasági egyesületek országos szövetségéhez,

Budapest, IX. Üllő-ut 2b., Köztelek.

4-1.

„HUNGÁRIA”

MŰTRÁGYA, KÉNSAV- ES VEGYIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
vezérképviselősege

Vas, Sopron, Zala és Somogy megyékre

Melis és Pintér Szombathely.

Iroda: Széll Kálmán-utca 7. sz.

ajánljuk az őszi idényre

szuperfoszfátot,
trágyaápiszet, ammoniak
légeny-trágyát.Szőlőtrágyakompozíciót. mely mindenütt
kintően bevált.

Kainitot

melynek kizárólagos előárusítási jogát bírjuk.

Ezen speciális rétrágyát — foszfor-avval együttesen
alkalmazva — eredeti áron árusítjuk.

A muraszombati járás részére rendelvényeket elfogad a

„Muraszombati gazdasági fiókegylet”

mely a műtrágyákból raktárt is tart s bárkinek kisebb rendel-
vényeket kiszolgál at. 9-11.

HIRDETÉSEK

felvételnek

e lap kiadóhivatalában

olcsó árak mellett.